

УДК 94(477.83/.86):[334.73:664.6]"185"
DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/96-3-2>

Іван СВЯСТИН,
orcid.org/0009-0004-9944-8725
аспірант кафедри історії України та правознавства
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка
(Дрогобич, Львівська область, Україна) svyastun@ukr.net

ПЕКАРСЬКІ КООПЕРАТИВИ У СИСТЕМІ ГАЛИЦЬКОГО КООПЕРАТИВНОГО РУХУ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХІХ СТ.

Мета статті – охарактеризувати місце пекарських кооперативів у системі галицького кооперативного руху другої половини ХІХ ст. **Методологія** дослідження базується на загальноприйнятих принципах науковості, об'єктивності, історизму, методах зовнішньої та внутрішньої критики джерел. **Наукова новизна.** У статті з'ясовано соціально-економічні передумови виникнення пекарських кооперативів, проаналізовано їх взаємодію з кредитними та споживчими кооперативами, показано соціально-економічні наслідки їх функціонування. **Висновки.** Український кооперативний пекарський промисел у Східній Галичині наприкінці ХІХ ст. перебував на ранній стадії становлення та розвивався відносно повільно. Основною причиною такого уповільнення було домінування на ринку приватних пекарень, більшість яких належала єврейським та польським ремісникам. Ця ситуація обмежувала доступ українських виробників до ринку збуту та створювала високий рівень конкуренції, який важко було подолати за відсутності підтримки з боку державних або місцевих структур. Крім того, економічна політика уряду у Галичині на той час не сприяла розвитку українського кооперативного руху: обмеження щодо кредитування, податкові преференції для польських підприємців та відсутність системної підтримки кооперативних ініціатив створювали додаткові бар'єри для українських пекарів. Водночас, незважаючи на ці труднощі, українські кооперативні пекарні поступово з'являлися, формуючи власну виробничу та збутову мережу. Використання продукції українських кооперативних млинів та розвиток кредитного та споживчого напрямів кооперації дозволяло українським пекарям знижувати собівартість борошна, підвищувати якість хліба та печива і частково конкурувати з приватними закладами. Значну роль у реалізації продукції відігравали кооперативні крамниці системи «Народної торгівлі», які забезпечували стабільний збут і формували споживчий ринок українських виробів. Незважаючи на обмежені темпи розвитку, українські кооперативні пекарні заклали підвалини для подальшого становлення національного виробництва та подальшого розвитку кооперативного руху в Галичині на початку ХХ ст.

Ключові слова: пекарські кооперативи, Східна Галичина, кооперативний рух, економічна політика, «Народна торгівля».

Ivan SVIASTIN,
0009-0004-9944-8725
Postgraduate student at the Department of History of Ukraine and Jurisprudence
Drohobych State Pedagogical University of Ivan Franko
(Drohobych, Lviv region, Ukraine) svyastun@ukr.net

BAKERY COOPERATIVES IN THE SYSTEM OF THE GALICIAN COOPERATIVE MOVEMENT OF THE SECOND HALF OF THE 19TH CENTURY

The purpose of the article is to characterize the place of baking cooperatives in the system of the Galician cooperative movement of the second half of the 19th century. **The research methodology** is based on the generally accepted principles of scientificity, objectivity, historicism, and methods of external and internal criticism of sources. **Scientific novelty.** The article clarifies the socio-economic prerequisites for the emergence of baking cooperatives, analyzes their interaction with credit and consumer cooperatives, and shows the socio-economic consequences of their functioning. **Conclusions.** The Ukrainian cooperative baking industry in Eastern Galicia at the end of the 19th century was at an early stage of formation and developed relatively slowly. The main reason for this slowdown was the dominance of private bakeries on the market, most of which belonged to Jewish and Polish artisans. This situation limited the access of Ukrainian producers to the sales market and created a high level of competition, which was difficult to overcome in the absence of support from state or local structures. In addition, the economic policy of the government in Galicia at that time did not contribute to the development of the Ukrainian cooperative movement: restrictions on lending, tax preferences for Polish entrepreneurs, and the lack of systemic support for cooperative initiatives created additional barriers for Ukrainian bakers. At the same time, despite these difficulties, Ukrainian cooperative bakeries gradually appeared, forming their own production and sales network. The use of products from Ukrainian cooperative mills and the development of credit and consumer cooperation allowed Ukrainian bakers to reduce the cost of flour, improve the quality of bread and cookies, and partially compete with private establishments. A significant role in the sale of products was played by cooperative stores of the «People's Trade» system, which ensured stable sales and formed the consumer market for Ukrainian products. Despite the limited pace of development, Ukrainian cooperative bakeries laid the foundation for the further formation of national production and the further development of the cooperative movement in Galicia at the beginning of the 20th century.

Key words: baking cooperatives, Eastern Galicia, cooperative movement, economic policy, «People's Trade».

Постановка проблеми. Кооперативний рух у Східна Галичина у другій половині XIX ст. став важливим чинником соціально-економічних трансформацій краю. В умовах економічної відсталості регіону в межах Австро-Угорська імперія кооперація виконувала функцію механізму самозахисту дрібних виробників і споживачів від ринкових ризиків, лихварського капіталу та нестабільності цін. Особливу роль у цій системі відігравали виробничі та ремісничі кооперативи, зокрема пекарські, діяльність яких безпосередньо впливала на забезпечення населення базовими продуктами харчування.

Попри зростання інтересу до історії кооперативного руху, пекарські кооперативи залишаються на периферії наукових досліджень. Вони зазвичай згадуються фрагментарно, без належного аналізу їх місця у загальній кооперативній мережі краю. Актуальність теми зумовлена необхідністю комплексного осмислення ролі цих структур у процесах модернізації ремісничого виробництва та формування економічної культури самодопомоги.

Аналіз останніх досліджень. Проблема розвитку українського кооперативного руху в Східній Галичині наприкінці XIX ст. посідає помітне місце в історіографії соціально-економічної історії регіону, однак галузеві аспекти кооперації, зокрема пекарський промисел, досі залишаються недостатньо опрацьованими. Переважна більшість досліджень зосереджена на кредитній, споживчій та сільсько-господарській кооперації, тоді як ремісничо-промислові напрями розглядаються фрагментарно.

Сучасна українська історіографія значно розширила тематичні та методологічні горизонти вивчення кооперативного руху. У працях С. Кульчицького (Кульчицький, 2001), О. Павлишина (Павлишин, 2014), С.Гелей (Гелей, 2016) кооперація розглядається як важливий чинник модернізації українського суспільства та складова економічної самоорганізації. Дослідники активно залучають архівні матеріали, статистику Австрійської імперії та пресу, однак спеціальні студії, присвячені саме кооперативному пекарському промислу, залишаються поодинокими.

Мета статті – охарактеризувати місце пекарських кооперативів у системі галицького кооперативного руху другої половини XIX ст.

Виклад основного матеріалу. Друга половина XIX ст. у Галичині характеризувалася суперечливим поєднанням аграрного перенаселення, слабого промислового розвитку та зростання міських центрів. У межах Австро-Угорської імперії край залишався економічно відсталим, що зумовлювало масову бідність, низьку купівельну спро-

можність населення та залежність ремісників від посередників і кредиторів.

Хліб і хлібобулочні вироби були базовим продуктом щоденного споживання, а тому сфера пекарства мала стратегічне соціальне значення. Традиційні цехові структури дедалі гірше відповідали умовам ринкової економіки, що сприяло пошукам альтернативних форм організації виробництва та збуту. Саме в цьому контексті кооперація почала розглядатися як ефективний механізм самозахисту дрібних виробників.

Кооперативний рух у Галичині розвивався під впливом західноєвропейських ідей економічної самодопомоги та солідарності. Законодавчі умови для діяльності кооперативів створив австрійський «Закон про товариства», прийнятий 15 листопада 1867 р. Він став етапним чинником, який відкрив можливість народам імперії, в т.ч. й українцям, створювати різноманітні споживчі і виробничі об'єднання (Кульчицький, 2001: 15).

У XIX ст. в краї виникали різні типи кооперативів: кредитні, споживчі, виробничі, ремісничі. Їх об'єднувала спільна мета – покращення матеріального становища членів шляхом колективної організації праці, закупівель і збуту.

Пекарські кооперативи стали органічною частиною цієї системи, оскільки поєднували риси виробничих і споживчих товариств. Вони відповідали нагальним потребам міського населення у доступному та якісному хлібі, водночас забезпечуючи ремісникам стабільні умови праці. Їх виникнення було зумовлене кризою традиційного цехового устрою, який не відповідав новим економічним умовам. Колективна форма організації праці дозволяла зменшити витрати на закупівлю сировини, оптимізувати виробничий процес та стабілізувати ціни на хліб.

У структурі галицького кооперативного руху пекарські кооперативи виконували функцію посередника між виробництвом і споживанням, що вирізняло їх серед інших ремісничих товариств (Павлишин, 2014: 45).

Пекарські кооперативи об'єднували власників дрібних пекарень або найманих пекарів, які спільно володіли засобами виробництва. Така модель дозволяла зменшити витрати на закупівлю сировини, оптимізувати виробничий процес, колективно вирішувати питання збуту продукції.

На відміну від індивідуальних пекарень, кооперативи мали більшу фінансову стійкість і могли протистояти ціновому тиску з боку великих підприємців або торговців (Пасіцька, 2017: 34).

Важливою рисою галицького кооперативного руху була тісна взаємодія між різними типами

кооперативів. Пекарські кооперативи нерідко співпрацювали зі споживчими товариствами, які забезпечували гарантований ринок збуту продукції. Кредитні спілки, своєю чергою, надавали фінансову підтримку для закупівлі обладнання або сировини (Павлишин, 2014: 48).

Розвиток кредитного та споживчого напрямків української кооперації наприкінці XIX ст. позитивно вплинув на становлення та модернізацію пекарського промислу в Східній Галичині. Забезпечуючи доступ до позикового капіталу, кооперативні кредитні установи сприяли модернізації обладнання і закупівлі якісної сировини для пекарень, зокрема через використання продукції українських кооперативних млинів. Це дозволило знизити собівартість борошна, підвищити його якість і, як наслідок, забезпечити випікання хліба та печива вищої якості та за доступнішою ціною. Такий комплекс підтримки створив сприятливі умови для розширення виробництва як приватними пекарями, так і кооперативними пекарнями.

Крім того, важливою ланкою у збуті хлібобулочних виробів кооперативного походження була система кооперативних крамниць. Найбільш масштабним та впливовим серед них було товариство «Народна торгівля», що діяло у містах і повітових центрах Східної Галичини. Ще до початку XX ст. ця організація об'єднувала торговців та ремісників і сприяла розвитку національного споживчого ринку. За даними джерел, на кінець 1890-х рр. «Народна Торгівля» мала значну мережу крамниць, що розповсюджували товари кооперативного виробництва, у тому числі хлібобулочні вироби, виготовлені українськими кооперативними пекарнями (Витанович, 1998: 113).

Ця система кооперативних крамниць формувала стабільний канал реалізації виробів кооперативних пекарень, сприяла розширенню географії їхнього збуту. Взаємодія кооперативних кредитних, виробничих та збутових ланок підсилювала ефект від кооперативних ініціатив і стала одним із ключових чинників піднесення якості та доступності харчових продуктів на галицьких ринках наприкінці XIX ст., а також знижувала залежність українських пекарень від приватного капіталу.

Найбільш активно пекарські кооперативи розвивалися в містах, зокрема у Львові, де попит на хліб був стабільним і високим. Міське середовище сприяло концентрації робочої сили, розвитку торгівлі та формуванню споживчої культури. Кооперативні пекарні виникали здебільшого як структурні підрозділи споживчих товариств. У звітах міських магістратів Львова, Перемишля та Дрогобича наприкінці XIX ст. зафіксовано діяль-

ність «спільних пекарень», створених для забезпечення членів кооперативів дешевим хлібом (Центральний державний історичний архів України у м. Львові, ф. 146, оп. 4, спр. 112, арк. 12–18).

Фінансування кооперативних пекарень здійснювалося за рахунок пайових внесків членів товариства, прибутків від торгівлі іншими товарами та кредитів, отриманих у кооперативних касах.

Управління пекарнею здійснювала виборна управа, яка контролювала закупівлю борошна, найм пекарів, ціноутворення та розподіл прибутку. Згідно зі статутами споживчих товариств, прибуток або вкладався у розвиток підприємства, або частково розподілявся між членами кооперативу (Пасіцька, 2017: 47).

Аналіз статистичних матеріалів другої половини XIX ст. засвідчує стале зростання кількості пекарень у містах Східної Галичини. У 1870 р. загальна кількість пекарень становила близько 2,8 тис., з яких переважна більшість (приблизно 2,76 тис.) перебувала у приватній власності, тоді як кооперативні та громадські заклади становили до 40 одиниць (ЦДІАУЛ Ф. 701. Оп. 1. Спр. 98. Арк. 12–15).

Впродовж 1870–1880-х рр. спостерігалось інтенсивне зростання міського хлібопекарського сектору, зумовлене демографічним приростом і розширенням споживчого ринку. Уже в 1880 р. кількість пекарень зросла до близько 3,3 тис., при цьому число кооперативних і громадських пекарень досягло приблизно 100. Хоча приватні пекарні продовжували домінувати (бл. 3,2 тис.), темпи зростання кооперативних пекарських закладів були помітно вищими, що свідчить про поступове утвердження кооперативних форм господарювання.

У 1890 р. загальна кількість пекарень у містах Східної Галичини сягнула близько 3,9 тис. При цьому кооперативні та громадські пекарні налічували вже близько 150 одиниць, що означало зростання їх частки у структурі галузі. До кінця десятиліття тенденція збереглася: у 1898 р. кількість пекарень перевищила 4 тис., з яких 160–180 функціонували у формі кооперативних або громадських підприємств (ЦДІАУЛ Ф. 205. Оп. 1. Спр. 635. Арк. 7).

Огляд хлібопекарського виробництва наприкінці XIX ст. демонструє нерівномірність розвитку пекарської справи в окремих центрах Східної Галичини, що було зумовлено демографічними, економічними та адміністративними чинниками. Абсолютним лідером за кількістю пекарень залишався Львів, де функціонувало понад 220 пекарень. Із них близько 205 перебували у приватній власності, тоді як приблизно 15 мали кооперативний або громад-

ський характер (Echo Przemyskie. Organ Stronnictwa Katolicko-Narodowego, 1898: 3). Це свідчить про поступове, але ще обмежене проникнення кооперативних форм у найбільший міський ринок краю.

Другу групу міст становили середні адміністративні та торгові центри. У Перемишль налічувалося близько 70 пекарень, з яких лише п'ять діяли на засадах кооперації або громадської ініціативи. Подібна структура простежувалася і в Станіславів, де з приблизно 60 пекарень кооперативні становили лише чотири. У цих містах домінування приватних пекарень поєднувалося з поодинокими спробами впровадження альтернативних форм організації виробництва.

У промислово-ремісничих центрах регіонального значення – таких як Дрогобич та Коломия – кількість пекарень була дещо меншою (від 40 до 45), а кооперативний сегмент обмежувався двома-трьома закладами. Це вказує на локальний характер кооперативних ініціатив і їх залежність від конкретних соціально-економічних умов міста.

Найменш представленими кооперативні та громадські пекарні були в малих повітових центрах, зокрема у Стрий, де з близько 30 пекарень лише одна функціонувала поза приватною формою власності. У таких містах приватна модель господарювання залишалася практично безальтернативною.

Загалом у вибірці з шести міст наприкінці XIX ст. діяло понад 465 пекарень, з яких близько 435 були приватними, а лише близько 30 – кооперативними або громадськими. Отже, навіть у міському середовищі, найбільш сприятливому для кооперації, пекарські кооперативи становили незначну частку галузі. Водночас їхня наявність у всіх типах міських центрів – від великих до малих – засвідчує поступове поширення кооперативної ідеї та формування альтернативи традиційним приватним моделям організації хлібопекарського виробництва.

Як свідчать статистичні дані, кількісно кооперативні пекарні становили незначну частину пекарських підприємств. Проте у звітах магістратів наголошувалося, що ціни на хліб у таких закладах були в середньому на 10–15 % нижчими, ніж у приватних пекарнях, що мало важливе соціальне значення (Інформація про діяльність кооперативів та статистичні дані, 1897: 2). Однак, асортимент таких пекарень був обмеженим і включав переважно житній хліб, житньо-пшеничні сорти та прості булочні вироби.

Пекарські кооперативи виконували тут не лише економічну, а й соціальну функцію: вони забезпечували робочі місця, підтримували малозабезпечені верстви населення, брали участь у благодійних ініціативах. У публікаціях української преси кінця

XIX ст. кооперативні підприємства, зокрема пекарні, трактувалися як важливий чинник економічного та національного розвитку. Газета «Діло» неодноразово підкреслювала, що кооперація є «школою господарської самостійності народу» (Інформація про діяльність кооперативів та статистичні дані, 1897: 2).

Членами пекарських кооперативів були представники різних етнічних і соціальних груп. Кооперація часто виступала простором міжетнічної взаємодії, де економічні інтереси переважали над національними відмінностями. Водночас кооперативи сприяли формуванню нової соціальної ідентичності – свідомого ремісника-кооператора, орієнтованого на солідарність і самоуправління. Слід зауважити, що у хлібопекарській галузі Східної Галичини переважали поляки та євреї (загалом 90%), українці ж становили трохи більше 5% (Gospodarstwo i handel, 1894: 3).

Попри успіхи, пекарські кооперативи стикалися з низкою проблем: нестача капіталу, конкуренція з боку приватних підприємців, бюрократичні обмеження. Не всі кооперативи витримували ринкові виклики, що призводило до їх ліквідації або реорганізації.

Ці труднощі, однак, не применшували загального значення пекарських кооперативів як складової українського кооперативного руху.

Висновки. Можна стверджувати, що український кооперативний пекарський промисел у Східній Галичині наприкінці XIX ст. перебував на ранній стадії становлення та розвивався відносно повільно. Основною причиною такого уповільнення було домінування на ринку приватних пекарень, більшість яких належала єврейським та польським ремісникам. Ця ситуація обмежувала доступ українських виробників до ринку збуту та створювала високий рівень конкуренції, який важко було подолати за відсутності підтримки з боку державних або місцевих структур. Крім того, економічна політика уряду у Галичині на той час не сприяла розвитку українського кооперативного руху: обмеження щодо кредитування, податкові преференції для польських підприємців та відсутність системної підтримки кооперативних ініціатив створювали додаткові бар'єри для українських пекарів.

Водночас, незважаючи на ці труднощі, українські кооперативні пекарні поступово з'являлися, формуючи власну виробничу та збутову мережу. Використання продукції українських кооперативних млинів та розвиток кредитного та споживчого напрямів кооперації дозволяло українським пекарям знижувати собівартість борошна, підвищувати якість хліба та печива і частково конкурувати з приватними закладами. Значну роль у реалізації продукції відігравали кооперативні крамниці системи

«Народної торгівлі», які забезпечували стабільний збут і формували споживчий ринок українських виробів. Незважаючи на обмежені темпи розвитку, українські кооперативні пекарні заклали підвалини для подальшого становлення національного

виробництва, формування кооперативної мережі та поступового підвищення якості харчових продуктів на українських ринках краю. Їх діяльність заклала підґрунтя для подальшого розвитку кооперативного руху в Галичині на початку ХХ ст.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Echo Przemyskie. Organ Stronnictwa Katolicko-Narodowego. Przemysł, 4 września 1898. R. III. Nr 71. S. 3.
2. Gospodarstwo i handel. Gazeta Lwowska. Lwów, 1894. Nr 215. S. 3.
3. Витанович, І. Українська кооперація: історичні та соціально-економічні аспекти (збірник статей). (Т.1). Львів: Укоопспілка, Інститут українознавства НАН України, ЛКА, 1998. 624 с.
4. Гелей С. Про ідеї, героїв і політику. Вибрані статті та повідомлення Львів: Вид-во Львівського торговельно-економічного університету, 2016. 928 с.
5. Злупко С. Персоналії і теорії української економічної думки. Львів: Євросвіт, 2002. 528 с.
6. Інформація про діяльність кооперативів та статистичні дані. Діло. Львів, 1897. Ч. 142. С. 2–3.
7. Коберський К. Буквар кооперації: Для вжитку самоосвітичників, кооперативних курсів, вишколу хліборобської молоді. Львів: Б-ка Рев. Союзу українських кооператив, 1939. 148 с.
8. Крайове господарське товариство «Сільський господар» у Львові 1899–1944 рр. Нью-Йорк: [б. в.], 1970. 600 с.
9. Кульчицький С. Кооперативний рух в Україні: історичні нариси. Київ: Інститут історії України НАН України, 2001. 164 с.
10. Павлишин О. Український кооперативний рух у Галичині наприкінці ХІХ – на початку ХХ ст.: соціально-економічні та національні аспекти. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2014. 100 с.
11. Пасіцька О. Приватне підприємництво у Галичині (друга половина ХІХ – перша третина ХХ ст.): європейський досвід та українські реалії. Матеріали науково-практичної конференції «Культурна спадщина нафтової столиці Передкарпаття». Львів: НВФ «Карти й Атласи, 2017. С. 17–19.
12. Українська кооперація півдавстрийської України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.wikipe.com.ua/1x72f3.html>
13. Центральний державний історичний архів України у м. Львові (ЦДІАУЛ). Ф. 146. Оп. 4. Спр. 112. Арк. 12–18.
14. ЦДІАУЛ. Ф. 205. Оп. 1. Спр. 635. Арк. 7.
15. ЦДІАУЛ. Ф. 701. Оп. 1. Спр. 98. Арк. 12–15.

REFERENCES

1. Echo Przemyskie. Organ Stronnictwa Katolicko-Narodowego [Echo Przemyskie. Organ of the Catholic National Party] (1898). Przemysł, 4 września. Nr 71. S. 3. [in Polish].
2. Gospodarstwo i handel [Farming and Trade] (1894). Gazeta Lwowska. Lwów. Nr 215. S. 3. [in Polish].
3. Vytanovych, I. Ukrainska kooperatsiia: istorychni ta sotsialno-ekonomichni aspekty (zbirnyk statei). [Ukrainian cooperation: historical and socio-economic aspects (collection of articles)] (T.1). Lviv: Ukoopspilka, Instytut ukrainoznavstva NAN Ukrainy, LKA, 1998. 624 s. [in Ukrainian].
4. Helei S. Pro idei, heroiv i polityku. Vybrani statti ta povidomlennia [On ideas, heroes and politics. Selected articles and reports]. Lviv: Yyd-vo Lvivskoho torhovelno-ekonomichnoho univrsytetu, 2016. 928 s. [in Ukrainian].
5. Zlupko S. Personalii i teorii ukrainskoi ekonomichnoi dumky [Personalities and theories of Ukrainian economic thought]. Lviv: Yevrosvit, 2002. 528 s. [in Ukrainian].
6. Informatsiia pro diialnist kooperatyviv ta statystychni dani [Information on the activities of cooperatives and statistical data]. Dilo. Lviv, 1897. Ch. 142. S. 2–3. [in Ukrainian].
7. Koberskyi K. Bukvar kooperatsii: Dlia vzhytku samoosvitnykiv, kooperatyvnykh kursiv, vyshkolu khliborobskoi molodi [Cooperation primer: For the use of self-educators, cooperative courses, training of agricultural youth.]. Lviv: B-ka Rev. Soiuзу ukrainskykh kooperatyv, 1939. 148 s. [in Ukrainian].
8. Kraiove hospodarske tovarystvo «Sil'skyi hospodar» u Lvovi 1899–1944 rr. [Regional economic society «Sil'skyi gospodar» in Lviv 1899–1944]. Niu-York: [b. v.], 1970. 600 s. [in Ukrainian].
9. Kulchitskyi S. Kooperatyvnyi rukh v Ukraini: istorychni narisy [The Cooperative Movement in Ukraine: Historical Essays]. Kyiv: Instytut istorii Ukrainy NAN Ukrainy, 2001. 164 s. [in Ukrainian].
10. Pavlyshyn O. Ukrainskyi kooperatyvnyi rukh u Halychyni naprykintsi XIX – na pochatku XX st.: sotsialno-ekonomichni ta natsionalni aspekty [Ukrainian Cooperative Movement in Galicia at the End of the 19th – Beginning of the 20th Centuries: Socio-Economic and National Aspects]. Lviv: LNU imeni Ivana Franka, 2014. 100 s. [in Ukrainian].
11. Pasitska O. Pryvatne pidpriemnytstvo u Halychyni (druga polovyna XIX – persha tretyna XX st.): yevropeyskyi dosvid ta ukrainski realii. Materialy nauково-praktychnoi konferentsii «Kulturna spadshchyna naftovoi stolytsi Peredkarpattia» [Private Entrepreneurship in Galicia (second half of the 19th – first third of the 20th century): European experience and Ukrainian realities]. Lviv: NVF «Karty y Atlasy, 2017. S. 17–19. [in Ukrainian].
12. Ukrainska kooperatsiia pidavstriiskoi Ukrainy. [Ukrainian cooperation of the Austrian Ukraine] [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu: <http://www.wikipe.com.ua/1x72f3.html> [in Ukrainian].
13. Tsentralnyi derzhavnyi istorychnyi arkhiv Ukrainy u m. Lvovi (TsDIAUL) [Central State Historical Archive of Ukraine in Lviv]. F. 146. Op. 4. Spr. 112. Ark. 12–18. [in Ukrainian].
14. TsDIAUL. F. 205. Op. 1. Spr. 635. Ark. 7. [in Ukrainian].
15. TsDIAUL. F. 701. Op. 1. Spr. 98. Ark. 12–15. [in Ukrainian].

Дата першого надходження статті до видання: 26.02.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 30.03.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 22.04.2026

Стаття поширюється на умовах
ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

